

erkjende, at man vil tilintetgjøre de Midler, der ere nødvendige til Seminariernes Bestaaen, og at man overhovedet vil ophøre at have særlige Fonds, maa man ogsaa være beredt paa at tilskyde, hvad Seminarierne behøve, naar Capitalen er opspiist, men det er det, jeg ikke troer, de Herrer agte at gjøre. Forrigt skulde jeg ikke opholde mig længer ved en Sag, der allerede er saa udsørligt debatteret; naar der ikke under disse Forhandlinger var fremkommet saamange mærkelige og skjæve Betragtninger, at jeg ikke kan undlade at høre Noget derom. Man sammenligner saaledes, hvad der udrettes i Sorø, med hvad der udrettes paa Bøndehøjskolerne, thi vi maae vel erindre, at det nu er disse, der skulle indeholde Blomsten af al Viden, Grundlaget for Almueoplysningen, ja, endog for den høiere Oplysning i visse Stænder. Det er dem, man nu vil sætte istedetfor alt Andet, og altsaa siger man: Lad os sammenligne, hvad der præsteres i Sorø for de Penge, som der anvendes, med, hvad der præsteres andetsteds. Det ærede Medlem, som anstillede denne Sammenligning (Retwitt), sagde, at Bøndehøjskolerne skabe Mænd med Kunsstfæber, som ere istand til at indtage en selvstændig Stilling i Samfundet, og det er sandt, men derpaa ansøgte han, hvor Lidet der anvendes paa disse Formaal, og hvormeget Mere der anvendes paa den Underviisning, der gives f. Ex. paa Sorø Academi. Jeg skal imidlertid tillade mig at gjøre opmærksom paa, at Underviisningen paa Sorø Academi, i de lærde Skoler, paa Seminarierne og paa alle lignende Anstalter ikke blot har det Formaal, som Folkehøjskolen har, men de have ved Siden deraf et andet. Jeg haaber, at det ærede Medlem vil erkjende, at de Medlemmer af Samfundet, som have faaet deres Dannelse paa Sorø Academi, i en lærd Skole eller paa et Seminarium, ogsaa have faaet de Kunsstfæber, der ere nødvendige for, at de kunne optræde paa en værdig Maade som selvstændige Borgere i Samfundslivet, men de faae der desuden noget Mere, nemlig hvad der gjør dem stikede til at varetage særlige Gjæringer i Samfundet, hvilket netop ligger udenfor det, man tilsigter at fremme ved Bøndehøjskolerne. Disse gaae nemlig kun ud paa at give den ele-

mentaire Dannelse, den Dannelse, der kan være tilstrækkelig for de Samfundsforhold, hvorunder de, som udgaae fra dem, komme til at leve, men som ingenlunde ere tilstrækkelige under alle mulige Forhold. Det er virkelig ikke holdbart at opstille en saadan Sammenligning for derved at skræmme os bort fra de store Summer, som skulle anvendes til Underviisning for en vis Classe af Befolkningen, thi ogsaa det gjøres gjældende, ogsaa det er Noget, hvorpaa man beråber sig, at Sorø Academi, Seminarierne og de lærde Skoler kun ere indrettede for visse Classer, at de, saaledes som det er blevet sagt taften, kun ere Embedsstandens Skoler. Dette er imidlertid ikke sandt, thi fra de lærde Skoler og de øvrige Instituter udgaae Mange, som aldrig blive Embedsmænd, og omvendt er der Mangfoldige, som aldrig have været i en lærd Skole, der opnaae at blive det, saaledes at hele denne Betragtning slet ikke gjælder. Det eneste Sande deri er, at der virkelig i disse Skoler meddeles de Kunsstfæber, som ere nødvendige for de Mænd, der senere indtræde i visse Embedsstillinger, medens de desuden meddele andre Kunsstfæber, som ikke alene ere nødvendige dertil, men som ogsaa ere til Gavn for dem, der træde over i andre borgerlige Stillinger i Livet. Jeg siger derfor, at denne Betragtning er urigtig og skjæv, og at den ikke hænger sammen med de virkelige Forhold. — Det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Verg) gjorde en heel Deel Anstuelser gjældende, paa hvilke jeg hørte med den største Fornøielse, og som jeg for en stor Deel vilde kunne gaae ind paa; naar der ikke var en vis Strid mellem, hvad han sagde, og hvad han søger at fremme ved de fleste af de Forslag, her foreligge. Jeg skal ikke opholde mig ved Eensidigheden hos det ærede Medlem, naar han talte om, at det især er ved Bøndens Svøb, at de Midler tilveiebringes, der gaae til den høiere Underviisning, som søges opnaaet gennem visse Instituter i Staten; jeg troer, vi svebe alle ligegodt i den Henseende, men hvad jeg vil gjøre opmærksom paa, er den Tanke, han taafte ud, og som staaer i Forbindelse med det Vædringsforslag, han agter at stille ved Sagens 3die Behandling om at faae et forøget Bidrag til Bøndehøjskolerne